

پایش آسیبهای شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه

محمود سوری و حمید فلاحته

انسان از آن دست موجوداتی است که به طور طبیعی، دوستدار زندگی جمعی و در کنار دیگر هم‌نوعان است و به‌تنهایی نمی‌تواند روزگار بگذراند؛ اما شکل این ارتباط، میان مردمان، هر از چند گاه، دستخوش تغییر می‌شود. امروزه با بهره‌گیری از فناوری‌های مختلف، به شیوه‌های گوناگون می‌توان با دیگران ارتباط برقرار کرد و از منزوی شدن رهید.

یکی از این فناوری‌های سودمند، تلفن همراه است. این وسیله کوچک، ابتدا فقط ابزاری ساده برای ارتباط با مخاطب بود؛ اندک‌اندک قابلیت‌های مهمی چون عکاسی و فیلم‌برداری و بعد اتصال به شبکه اینترنت، آن را خیلی مهم جلوه داد؛ به‌گونه‌ای که امروزه بسیاری از مردم، نمی‌توانند بدون تلفن همراهشان، صبح را به شب برسانند و اگر تلفن همراه، نزدیکشان نباشد، گویا چیزی کم دارند و سرگردان می‌شوند.

خداوند متعال در آیه نوزدهم سوره مبارکه بقره، آنجا که درباره شراب و قمار مورد پرسش قرار می‌گیرد، می‌فرماید:

از تو درباره شراب و قمار می‌پرسند. بگو در این دو، گناهی بزرگ و سودهایی برای مردم (نهفته)

Tango Text, Voice, Video Calls

دگرگونی‌های فراوانی در مختصات فکری افراد می‌شود. ایندیویژوالیسم (Individualism) یا تفردگرایی، مهم‌ترین پدیده‌ای است که این ابزارهای رسانه‌ای و در عین حال سرگرم‌کننده با تغییر در سبک زندگی مردم، باعث گسترش آن می‌شوند.

این فناوری‌ها سبب شده، انسان با گذر از جمع‌گرایی - که به معنای ارتباط بین اعضای خانواده و در گامی بالاتر، ارتباط با جامعه است - به فردگرایی سوق یابد؛ هرچند، روند فردگرایی در کشوری مانند ایران در مقایسه با دیگر کشورهای توسعه‌یافته، به علت میزان ضریب نفوذ فناوری و روحیه جمع‌گرایی انسان ایرانی، نرخ رشد کمتری دارد.

در میان فناوری‌های رسانه‌ای، ظهور گوشی‌های هوشمند (Smartphone) و ورود آنها به عرصه جهانی، موجی از تحولات گوناگون فردی و اجتماعی را رقم زد.

گوشی‌های هوشمند در مقایسه با گوشی‌های قدیمی‌تر از امکانات ویژه‌ای برخوردارند و همان‌طور که از نامشان پیداست، هوشمندی آنها سبب شده افراد بدون در نظر گرفتن جنبه

حسرت به دندان می‌گزند و راه برگشت و جبران هم ندارند.

امروزه باید پذیرفت که باید برای دنیای آدمیان، دو گونه فضا در نظر گرفت: فضای نخست، همین دنیای ظاهری و آشکار است که زندگی‌مان در آن جریان دارد؛ و فضای دوم، فضای مجازی است که آرام‌آرام، چتر خود را می‌گستراند و باید برایش چاره‌ای اندیشید؛ زیرا راه فراری از آن وجود ندارد.

یکی از مواردی که اثرگذاری زیادی در تغییر سبک زندگی افراد دارد، ورود و گسترش فناوری‌های رسانه‌ای است؛ به‌گونه‌ای که هر یک از آنها به‌تنهایی، تبعات

گسترده فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و امنیتی را در هر جامعه‌ای ایجاد خواهد کرد.

فناوری‌های رسانه‌ای را می‌توان هر نوع وسیله مدرنی تلقی کرد که توانایی انتقال پیام به مخاطب را دارد و سبب ایجاد

است؛ اما گناه آنها از سودشان بزرگ‌تر است. قرآن به‌صراحت، ضمن تصریح به سودهای اندکی برای این دو، زبان‌های آن را بسیار بیشتر دانسته، مؤمنان را به پرهیز از آن فرا می‌خواند. حکایت ما و فناوری‌های نوظهور تلفن‌های همراه نیز چنین است. وی چت (Wechat)، تانگو (tango)، واتس‌آپ (WhatsApp) و... احتمالاً این نام‌ها به گوش شما رسیده است؛ شبکه‌های اجتماعی تلفن همراه که از راه آنها به‌راحتی و بدون هزینه می‌توان با دیگران ارتباط برقرار، و پیام‌های گوناگون متنی، صوتی و تصویری رد و بدل کرد و به یکی از صدها میلیون کابر آنها در سرتاسر

دنیا پیوست؛ اما این، همه ماجرا نیست؛ چه بسیار خانواده‌ها که با استفاده ناپجا و گاه ساده‌لوحانه از این برنامه‌ها، با به تاراج رفتن اطلاعات خصوصی و شخصی‌شان، به قول خودشان به خاک سیاه نشستند و اکنون انگشت

امروزه

باید پذیرفت که باید

برای دنیای آدمیان، دو گونه

فضا در نظر گرفت: فضای نخست،

همین دنیای ظاهری و آشکار است

که زندگی‌مان در آن جریان دارد؛ و

فضای دوم، فضای مجازی است

که آرام‌آرام، چتر خود را

می‌گستراند

ارتباطی آن، رایانه‌ای جیبی و همیشه همراه داشته باشند و نبود آن را یک خلأ ابزاری برای خود بپندارند. اسباب‌بازی بودن گوشی‌های هوشمند و دیگر وسایل هم‌خانواده آن، موجی از غفلت را در میان مردم جهان ایجاد کرده است. باید این حقیقت تلخ، اما واقعی را پذیرفت که مدیران جهانی، به‌خوبی توانسته‌اند، بشر را تحت لوای استفاده از فناوری‌های روز، سرگرم کنند و با تزریق نفهمی به جهانیان و استعمار دیگر ملت‌ها به درآمدهای هنگفت، دست یابند.

تبلیغات گسترده و پر زرق و برق در این باره، ایجاد احساس نیاز کاذب به کاربران جهانی و رونمایی چند ماه یک بار از گوشی‌های جدید بدون ایجاد تغییرات اساسی، اصلی‌ترین حربه کلان سرمایه‌داران است که توانسته‌اند ذهن و قلب میلیون‌ها کاربر را در اختیار خود بگیرند.

برای اثبات این ادعا، استناد به گزارش رسمی شرکت اپل کافی است. در مارس ۲۰۱۲ هنگامی که چونلی فو از چین ۲۵ میلیاردمین اپلیکیشن را دانلود کرد، شرکت اپل ۱۰ اپلیکیشن پرفروش آیفون را معرفی کرد. بازی‌های کودکانه اما سرگرم‌کننده، بیشترین رکورد دانلود از آی تیونز آپ استور (iTunes App Store) را داشته و در کنار آن اپلیکیشن شبکه‌های اجتماعی، هواشناسی، عکاسی، فیلم و موزیک که غالباً جزو برنامه‌های سرگرم‌کننده محسوب می‌شوند

نیز در بالاترین رده‌های دانلود قرار گرفته‌اند و هم‌اکنون که تعداد دانلودها از آپ استور به بیش از پنجاه میلیاردمین بار رسیده، دسته‌بندی و نوع رکوردها چندان تغییر چشم‌گیری نداشته است. تعداد دانلودها از آپ استور به بیش از پنجاه میلیاردمین بار رسیده!

در واقع، بشری که اصل تمدن را بر پایه اومانسیم و امیال نفسانی پایه‌ریزی کرده، «من حقیقی» خویش را که از نور الهی گرفته شده فراموش کرده و با میدان دادن به «من مجازی»،

خود را در ورطه غفلت فرو برده است، باید پذیرفت که بشر امروز، با پیشرفت مادی و افراط در امیال نفسانی، حقیقت هستی و هدف آفرینش خود را فراموش کرده است.

نکات ذکر شده، دلیل بر زیر سؤال بردن مطلق این

دستگاه‌ها و در کل، فناوری نیست؛ ولی نمی‌توان از این واقعیت انکارناپذیر گذشت که اکثر کاربران با استفاده نادرست از این وسایل، تنها دنبال سرگرمی‌اند که این خود، ناشی از یک غفلت بزرگ است. گذشته از این مسأله و غفلت بشر، این میدانگاه عظیم، موقعیتی مناسب برای پیشبرد اهداف مدیران جهانی محسوب می‌شود. مدیران یهودی جهان، درست در زمانی می‌توانند خواسته‌های خود را بر دیگران تحمیل کنند که توده هدف در غفلت و سرگرمی باشد، تا در پس آن غفلت بتوانند اهداف خود را به پیش ببرند. در اصول شیطان، تصرف قلب‌ها و سیادت بر ذهن‌ها با اغواگری صورت می‌گیرد؛ امری که هم‌اکنون راهبران جهانی به‌خوبی به آن واقف‌اند.

آسیبها

برخی از تهدیدهای این نرم‌افزارها عبارت‌اند از:

الف) اختلال در مدیریت زمان و اتلاف عمر

از راه اعتیاد به این برنامه‌ها و در نتیجه، افت تحصیلی نوجوانان

و جوانان

ب) تهدید امنیتی افراد از

راه امکان تشخیص موقعیت مکانی ایشان برای صاحبان

نرم‌افزارها

پژوهشگران طی آزمایشی

به کمک ابزار جدیدی به

تبلیغات

گسترده و پر زرق و

برق در این باره، ایجاد احساس

نیاز کاذب به کاربران جهانی و

رونمایی چند ماه یک بار از گوشی‌های

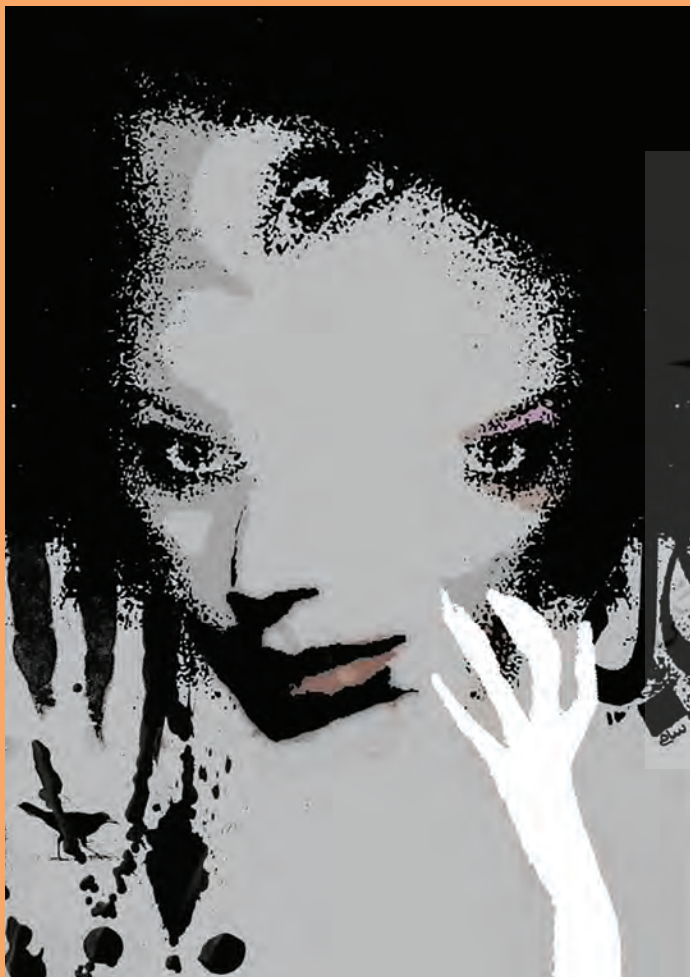
جدید بدون ایجاد تغییرات اساسی،

اصلی‌ترین حربه کلان سرمایه‌داران

است که توانسته‌اند ذهن و قلب

میلیون‌ها کاربر را در اختیار

خود بگیرند.

کوکي‌ها

بیت‌های کوچک از

نرم‌افزاری هستند که صفحات

اینترنتی بر روی رایانه شما به

جا می‌گذارند. این کوکی‌ها، شما را

به شکل پنهانی، شناسایی کرده،

اطلاعات مفیدی از موضوعات مورد

علاقه شما در اختیار گروه‌های

تبلیغاتی می‌گذارد.

روابط شدید و وابستگی آنها
به فرد ناآشنا می‌شود که
این امر، آسیبی جدی است؛
زیرا مشکلات عدیده‌ای را به
دنبال دارد.

د) تزلزل در نظام خانواده

تهدید نهاد خانواده و تزلزل آن، از راه به
نمایش گذاشتن اطلاعات شخصی و خصوصی
افراد، مسأله‌ای است که خطرهای بسیاری دارد.
عادی‌سازی روابط مردان با زنان در شبکه‌های
اجتماعی ترویج می‌شود و آسیبهایی مانند
طلاق را پیش رو دارد؛ در حقیقت، ثبات و بنیان
خانواده دچار اختلال و تزلزل شده و در نهایت،
باعث اختلاف بین زوجین و طلاق می‌شود.

ه) ارتباط با افراد غریبه، باعث رشد جرایم
شبکه‌های اجتماعی جدید مانند «ویجت»، «کو
کو»، «پنستگرام» و «تانگو» باعث رشد جرایم
می‌شود. در این شبکه‌ها نوجوانان و جوانان، با
افراد ناآشنا، ارتباط برقرار می‌کنند و ممکن است
در دام شبکه‌هایی مانند مواد مخدر گرفتار شوند.

و) گسترش عادی‌سازی روابط دختر و

پسر از راه حیازدایی

گرداندگان نرم‌افزار و شبکه‌های اجتماعی
جدید، اعتقادی به کنترل مسائل اخلاقی ندارند.
عادی‌سازی ارتباط پسر و دختر، روابط نامشروع
و غیراخلاقی آنان را به دنبال دارد و باعث

نام «DNT+»، دریافتند در
فیس‌بوک بیش از ۲۰۰ ردیاب
وجود دارد که فعالیت افراد
را در فضای سایبر، ردگیری
می‌کند. شرکت سازنده این
ابزار، ردیاب‌ها را «درخواستی»

معرفی می‌کند که مرورگر، شما را
وامی دارد اطلاعات مورد نظر برای ذخیره‌سازی یا
فعالیت‌های آن لاین خود را به اشتراک بگذارد.
این ردیاب‌ها در قالب کوکی‌ها، کد جاوا، تصاویر
گرافیکی یک پیکسلی و تگ‌های آی‌فریم ظهور
می‌کنند.

کوکي‌ها بیت‌های کوچک از نرم‌افزاری هستند
که صفحات اینترنتی بر روی رایانه شما به جا
می‌گذارند. این کوکی‌ها، شما را به شکل
پنهانی، شناسایی کرده، اطلاعات مفیدی از
موضوعات مورد علاقه شما در اختیار گروه‌های
تبلیغاتی می‌گذارد. منتقدان، این کار را جاسوسی
می‌دانند؛ اما شرکت‌های تبلیغاتی، آن را شناسایی
گروه‌های هدف می‌دانند.

ج) اباحه‌گری و گسترش فساد

ترویج اباحه‌گرایی جنسی و بی‌بند و باری از راه
بازگو کردن موضوعات کاملاً خصوصی افراد و
تن‌نمایی از جمله اموری است که در این شبکه‌ها
روی می‌دهد. عادی‌سازی خیانت و حضور
دختران و پسران نوجوان در «وی‌چت» باعث

حضور
در فضای مجازی
سبب می‌شود انسان از
دنیای واقعیات فاصله بگیرد و
خیال‌پروری و خیال‌پردازی در او
تقویت شود و این امر در تمام
لایه‌های زندگی او نیز تأثیرگذار
شود.

جوانان‌اند. این گروه به دلیل

نداشتن قوه تجزیه و تحلیل

کافی در مواجهه با مفاهیم و اطلاعات

انحرافی، پایین‌بودن سطح دانش و برخورداری از

حداقل آگاهی‌های دینی، تحت تأثیر باورهای

دروغین و هجمه‌های فرهنگی قرار می‌گیرند.

ک) وابستگی بیش از حد به این برنامه‌ها

در حد اعتیاد به آنها و بازماندن از زندگی

عادی و متعارف

استفاده غیرمعمول و بیش از حد از اینترنت، منجر

به اعتیاد اینترنتی می‌شود که خود مشکلی

دیگر است که امروزه شاهد رشد اعتیاد مجازی

در نوجوانان و جوانانیم.

سخن پایانی: در شرایطی که جوانان ما بیکارند،

مشکلات ازدواج سبب صدها مفسده می‌شود، و

مشکلات اقتصادی، گریبان تمام خانواده‌ها را

گرفته است و هر کدام منشأ صدها نوع آسیب

اجتماعی می‌شوند، اینکه به یک نرم‌افزار

بچسبیم که در تعداد محدودی تلفن همراه وجود

دارد و برخی ارتباطات را برقرار می‌سازد و آن را

بزرگ‌ترین غول و خطرناک‌ترین دشمن نسل

جوان کشور بدانیم، اندکی غیرمنصفانه است.

شاید اگر ما به ریشه‌های مفاسد و آسیب‌های

اجتماعی بپردازیم و زمینه بروز آنها را کاهش

دهیم، به خودی خود بسیاری از فناوری‌ها نیز،

ناهنجاری‌های اخلاقی می‌شوند.

کاربران به‌ویژه نوجوانان و جوانان

از حضور در برخی فضاهای مجازی

دچار آسیب جدی خواهند شد.

ز) دور شدن از واقعیت‌ها

حضور در فضای مجازی سبب می‌شود انسان

از دنیای واقعیات فاصله بگیرد و خیال‌پروری و

خیال‌پردازی در او تقویت شود و این امر در تمام

لایه‌های زندگی او نیز تأثیرگذار شود.

ح) ممکن نبودن کنترل کاربران جوان و

نوجوان این شبکه‌ها از سوی خانواده‌ها

ط) امکان فریب کاربران و سوء استفاده از

ایشان، به دلیل مجهول‌بودن مخاطب در

بسیاری از این فضاها

دختران و پسران در فضای مجازی، حرمت‌ها را

می‌شکنند و مسائل خصوصی خود و خانواده‌شان

را برای دیگران به اشتراک و در معرض نمایش

می‌گذارند. گاهی اوقات به دلیل اینکه عکس

دختران در این فضاها به نمایش گذاشته می‌شود

برخی افراد سوء استفاده کرده، برای اخاذی از

فرد از آن سوء استفاده می‌کنند. بنابراین این

شبکه‌ها آثار منفی بسیاری را به دنبال دارد.

ی) امکان ضربه‌های اعتقادی به کاربران

ناآشنا با این مباحث از راه القای شبهه

مخاطبان این شبکه‌ها بیشتر نوجوانان و

بدون فرهنگ‌سازی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع برای این فضای دوم و بی‌نهایت، نمی‌توان از مزایای آن برای زندگی آسان‌تر، سالم‌تر و ارزان‌تر استفاده کرد و باید هر روز به هجومی دیگر از سوی «فرهنگ مهاجم» حاکم بر دنیا چشم دوخت و واپس کشید.

راه درست خود را در جامعه پیدا کنند.

راه کارها

برای مواجهه منطقی با این پدیده، راه کارهایی به نظر می‌رسد:

الف) فرهنگ‌سازی

بدون فرهنگ‌سازی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع برای این فضای دوم و بی‌نهایت، نمی‌توان از مزایای آن برای زندگی آسان‌تر، سالم‌تر و ارزان‌تر استفاده کرد و باید هر روز به هجومی دیگر از سوی «فرهنگ مهاجم» حاکم بر دنیا چشم دوخت و واپس کشید؛ از این‌روست که مقام معظم رهبری، افزون بر آنکه درباره تهاجم فرهنگی و شبیخون فرهنگی هشدار می‌دهند، به این فرهنگ مهاجم نیز نظر دارند و می‌فرمایند: در باب فرهنگ، باید به‌شدت مراقب بود که ما به «فرهنگ مهاجم» کمک نکنیم. فرهنگ مهاجم خطرناک است. اگر ما فرهنگ عمومی کشور و فرهنگی که نخبگان و مردم و قشرهای گوناگون را به سمت یک هدفی هدایت می‌کند، نتوانیم از آسیب دشمن محفوظ بداریم، کار خیلی مشکل خواهد شد.^۱

ب) طراحی و راه‌اندازی نرم‌افزارهای ملی و بو می

باید پذیرفت که استفاده از این نرم‌افزارها،

می‌تواند به پیشرفت زندگی اجتماعی انسان‌ها مدد برساند؛

ولی نکته مهم اینجاست که این

استفاده، به‌مثابه یک شمشیر دو لبه است. بررسی شبکه‌های اجتماعی متناسب با نسخه‌های تلفن همراه، بسته به زاویه نگاه به این پدیده‌ها، دارای دو جنبه کاملاً متفاوت است؛ زیرا از یک‌سو این شبکه‌های اجتماعی به علت در اختیار قرار گذاشتن نوع جدیدی از ارتباطات، می‌تواند یک فرصت پنداشته شود؛ فرصتی که فارغ از ارتباطات معمول، ارتباطات صوتی و تصویری را نیز به صورت رایگان در اختیار کاربران قرار می‌دهد. از سوی دیگر، استفاده از آنها تهدیدی برای جامعه امروز ماست؛ زیرا این نرم‌افزارها از اصلی‌ترین ابزارهای ناتوی فرهنگی و اجتماعی در جنگ نرم و تخریب هویت دینی و فرهنگی به شمار می‌آید. بنابراین باید اقدام به طراحی و ساخت فناوری‌های جدید در راستای فرهنگ و عقاید ایرانی - اسلامی خود کرد.

ج) اطلاع‌رسانی و آگاهی جامعه و خانواده‌ها

متأسفانه فضای چنین نرم‌افزار که به دلیل همه‌گیر بودن به شبکه تبدیل شده است، آسیب‌های جدی برای روابط نامشروع دختران و پسران دارد. همچنین والدین هیچ نظارتی بر فرزندان ندارند که این امر، ناشی از ناآگاهی آنها

با چنین فضای مجازی است.

باید آموزش و پرورش، نیروی انتظامی و سایر نهادهای فرهنگی کشور درباره شبکه‌های جدید هشدار بدهند و والدین نیز باید آموزش ببینند و آگاهی لازم را در این باره داشته باشند تا امنیت اجتماعی و اخلاقی خانواده‌ها ایجاد شود.

پی‌نوشت:

۱. سخنان معظم له در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت در تاریخ دوم شهریور ۱۳۹۱.